

INHOUDSTAFEL

	Pag.
WOORD VOORAF	V
AFKORTINGEN	XVII
DEEL I.	
BOEKHOUDTECHNIEK “ACCRUAL ACCOUNTING”	1
HOOFDSTUK 1.	
DE BASIS EN WERKING VAN DE VERMOGENSBOEKHOUDING	3
1. Het principe van de vermogensboekhouding	3
1.1. De balans	3
1.2. De resultatenrekening	5
1.3. Voorbeeld balanswijzigingen onderneming Sovereign	6
2. Praktische werkwijze vermogensboekhouding	8
2.1. De rekening	8
2.2. Werking van de rekening	9
2.3. Grootboek – Journaal	10
2.4. Proef- en Saldibalans	11
2.5. Inventaris	12
2.6. Stappen boekhoudkundige verwerking	12
2.7. Rekeningenstelsel (MAR)	13
2.8. Boekhoudkundige verwerking	20
DEEL II.	
KARAKTERISTIEKEN NON-PROFITSECTOR	45
HOOFDSTUK 1.	
OVERZICHT NON-PROFITSECTOR EN VERGELIJKING MET PROFITSECTOR	47
1. Algemeen overzicht	47
2. Non-profitsector als deel van de dienstensector	51
3. Vergelijking non-profitsector/profitsector	51
HOOFDSTUK 2.	
BOEKHOUDHERVORMINGEN IN DE NON-PROFIT- EN PUBLIEKE SECTOR	58
1. New Public Management in de non-profit- en publieke sector	58
2. Doelstelling financiële rapportering in de non-profit- en publieke sector	59

INHOUDSTAFEL

2.1.	Profitsector	59
2.2.	Publieke sector en non-profitsector	60
2.2.1.	Algemene doelstellingen van de boekhouding	60
2.2.2.	Uitwerking van de doelstellingen	61
3.	Boekhoudhervormingen in België	62
HOOFDSTUK 3.		
CONCEPTUEEL BOEKHOUDKADER		64
DEEL III.		
ACCOUNTING VERENIGINGEN EN STICHTINGEN		67
HOOFDSTUK 1.		
NIEUWE WETGEVING VERENIGINGEN EN STICHTINGEN		69
1.	Bedoeling van de hervorming	69
2.	Definitie van de vereniging	70
3.	Verenigingsdossier	71
4.	Buitenlandse verenigingen met bijkantoor in België	72
5.	Internationale verenigingen zonder winstoogmerk (IVZW)	72
6.	Stichtingen	73
7.	Ziekenfondsen en landsbonden van ziekenfondsen	73
HOOFDSTUK 2.		
ALGEMENE BOEKHOUDKUNDIGE EN AUDITBEPALINGEN		75
1.	Wetgeving	75
2.	Onderscheid “vereenvoudigde” – micro- – kleine – “andere dan kleine” V&S	78
3.	Bepaling van de drempels van de grootteorde	79
3.1.	Criterium “ontvangsten”	79
3.2.	Criterium “balanstotaal”	81
3.3.	Criterium “aantal werknemers”	81
4.	Geconsolideerde grootteorde	82
HOOFDSTUK 3.		
BOEKHOUDKUNDIGE BEPALINGEN V&S “VEREENVOUDIGDE BOEKHOUDING”		83
1.	Vereenvoudigde boekhouding	83
2.	Dagboek van ontvangsten en uitgaven	83
3.	Uitgewerkt voorbeeld dagboek ontvangsten en uitgaven	84
4.	Inventaris	88
5.	Staat van ontvangsten en uitgaven	89
6.	Toelichting	90
6.1.	Samenvatting van de waarderingsregels (art. 3:178 KB 29 april 2019)	90

6.2.	Aanpassing van de waarderingsregels (art. 3:179 KB 29 april 2019)	91
6.3.	Bijkomende inlichtingen (art. 3:181 KB 29 april 2019)	91
6.4.	Staat van het vermogen (art. 3:184 KB 29 april 2019)	92
6.5.	Belangrijke rechten en verplichtingen die niet in cijfers kunnen worden weergegeven (art. 3:184 KB 29 april 2019)	94
7.	Openbaarmaking van de jaarrekening	94
8.	Praktijkonderzoek	94
9.	Enkele beleidsaspecten vereenvoudigde boekhouding	98

HOOFDSTUK 4.

BOEKHOUDKUNDIGE BEPALINGEN VOOR MICRO-, KLEINE EN “ANDERE DAN KLEINE” V&S		99
1.	Evolutie boekhoudregeling V&S	99
1.1.	Vroegere regelgeving	99
1.2.	Actuele hervormingen	99
2.	Vermogensboekhouding	102
3.	Balans	103
3.1.	De activa	103
3.2.	De passiva	105
4.	Resultatenrekening	106
5.	Toelichting	108
6.	Inventaris	109
7.	Waarderingsregels	109
8.	Rekeningstelsel	114

HOOFDSTUK 5.

FINANCIËLE RAPPORTERING		115
1.	Jaarrekening	115
2.	Sociale balans	116
3.	Jaarverslag	118

HOOFDSTUK 6.

SECTORALE BOEKHOUDREGLEMENTERING VOOR V&S: GELIJKWAARDIGHEID		120
1.	Probleemstelling	120
2.	Advies NFP van CBN	121
2.1.	Neerlegging financiële rapportering	121
2.2.	Aanbevelingen voor V&S “vereenvoudigde boekhouding” inzake gelijkwaardigheid	121
2.3.	Aanbevelingen voor micro-, kleine en “andere dan kleine” V&S inzake gelijkwaardigheid	123
2.4.	Wat indien de sectorale regeling verwijst naar gemeen boek- houdrecht ondernemingen?	125

2.5.	Sectorale regeling voor vzw's politieke partijen	126
2.6.	Empirische studie huidige sectorale regelingen	126

HOOFDSTUK 7.

ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE EN INTERNE CONTROLE-SYSTEEM V&S	129
---	-----

HOOFDSTUK 8.

TYPISCHE V&S-TOPICS EN -INNOVATIES	131
1. Beginbalans: “continuïteitsaanpak” vs. “zero-based aanpak”	131
2. Waardering in de beginbalans	136
3. Proprietary – agency	138
4. Erfpacht, opstal, vruchtgebruik	142
4.1. Inleiding	142
4.2. Definitie erfpacht	143
4.3. Boekhoudkundige verwerking erfpachtnemer: verwerving	144
4.3.1. De erfpacht staat tegenover een eenmalige vergoeding	144
4.3.2. De erfpacht staat tegenover een periodieke vergoeding	145
4.3.3. Samenvatting	148
4.4. Boekhoudkundige verwerking erfpachtnemer: waardering	149
4.5. Boekhoudkundige verwerking erfpachtnemer: verdere verwerking	149
4.5.1. Afschrijvingen in geval van activering	149
4.5.2. Wat als de erfpachtnemer zelf gebouwen opricht op het onroerend goed?	150
4.5.3. Beëindiging van de overeenkomst erfpacht	150
4.6. Boekhoudkundige verwerking erfpachtgever	151
4.6.1. De erfpacht staat tegenover een eenmalige vergoeding	152
4.6.2. De erfpacht staat tegenover een periodieke vergoeding	157
4.7. Boekhoudkundige verwerking opstalrecht en vruchtgebruik	158
4.7.1. Definitie opstalrecht	158
4.7.2. Wat als de opstalhouder zelf gebouwen opricht op het onroerend goed?	159
4.7.3. Definitie vruchtgebruik	159
4.8. Conclusie	160
5. Financiële vaste activa	160
6. Renewals accounting	164
7. Eigen vermogen	166
8. Bestemde fondsen en andere reserves	168
8.1. Algemeen	168
8.2. Onderzoeksfondsen: definitie	169
8.2.1. Onderzoeksfondsen zonder exclusief gebruiksrecht	170
8.2.2. Onderzoeksfondsen met exclusief gebruiksrecht	170
8.3. Onderzoeksfondsen: boekhoudkundige verwerking	171

8.3.1.	Verwerking onderzoeksfondsen zonder exclusief gebruiksrecht	171
8.3.2.	Verwerking onderzoeksfondsen met exclusief gebruiksrecht	172
8.3.3.	Enkele bijzondere situaties	173
8.3.3.1.	Fondsen van de vereniging – bestemde fondsen	173
8.3.3.2.	Quid wanneer de onderzoeksmiddelen binnen het boekjaar volledig zijn besteed?	174
8.3.3.3.	Quid wanneer het gaat om een hogeschool of een universiteit die werkingsmiddelen krijgt waarvan een deel aangewend wordt ter onderzoeksfinanciering?	174
8.3.3.4.	Wat indien de hogeschool of universiteit geen V&S vormt?	174
8.4	Onderzoeksfondsen: aanpak volgens het Frans boekhoudrecht	174
8.4.1.	Begrip “fonds dédiés”	174
8.4.2.	Boekhoudkundige verwerking	175
8.4.3.	Voorstelling in de jaarrekening	175
8.4.4.	Vergelijking met de Belgische situatie	176
8.5.	Onderzoeksfondsen volgens Amerikaanse standaarden GASB	177
8.6.	Onderzoeksfondsen: conclusie	177
9.	Voorzieningen en uitgestelde belastingen	177
9.1.	Algemeen	177
9.1.1.	Voorzieningen voor risico's en kosten	177
9.1.2.	Uitgestelde belastingen	178
9.2.	Niet-uitgedrukte verplichtingen van het verleden inzake “Canada Dry”	179
10.	Ledenbijdrage	181
11.	Resultatenrekening en -verwerking	182
11.1.	Resultaten naar bestemming	182
11.2.	Resultaatverwerking	182
11.3.	Meet de resultatenrekening het resultaat van de V&S?	183
12.	Subsidies, schenkingen, transfers en andere “non-exchange transactions”	185
12.1.	Inleiding	185
12.2.	Permanente ondersteuning of schaalvergroting van de V&S	188
12.3.	Ondersteuning van de V&S zonder schaalvergroting	190
12.4.	Operationele ondersteuning, werkingssubsidies voor meerdere jaren, geen schaalvergroting (“fund raising”)	196
12.5.	Schenkingen voor specifieke projecten	196
12.6.	Kwijtschelding van schulden	196
12.7.	Interest- en aflossingssubsidies	197
12.8.	Beloften tot schenking en sponsorship (“Pledges”)	197

12.9. Verstrekte subsidies en schenkingen door de V&S	198
13. Tussenkost van koepelorganisaties in het verlies van hun onderliggende verenigingen	198
13.1. Situatieschets	198
13.2. Boekhoudkundige verwerking van de tussenkomst	199
14. Begroting en koppeling met de vermogensboekhouding	200

DEEL IV.

ACCOUNTING INSTELLINGEN GEZONDHEIDSZORGEN	203
---	-----

HOOFDSTUK 1.

ALGEMENE BOEKHOUDING ZIEKENHUIZEN	205
1. Algemeen	205
2. Doelstellingen jaarrekening ziekenhuizen	205
3. Sectorale boekhoudwetgeving ziekenhuizen	207
4. De sectorale jaarrekening van ziekenhuizen	207
5. Het rekeningenstelsel van ziekenhuizen (MARZ)	209
6. Voorbeeld jaarrekening ziekenhuis HOLY	210

HOOFDSTUK 2.

BESPREKING VAN DE BALANS EN RESULTATENREKENING ZIEKENHUIZEN	248
1. De sectorale boekhoudwetgeving naast boekhoudrecht WVV	248
2. Specifieke boekhoudregels ziekenhuizen	249
2.1. Voorgeschreven afschrijvingsregels	249
2.2. Aanschaffingswaarde investeringen	250
2.3. Immateriële vaste activa	250
2.4. Overgedragen resultaten	251
2.5. Kapitaalsubsidies	251
2.6. Niet-recurrente opbrengsten en kosten	253
2.7. Verkregen subsidies en andere niet-ruiltransacties	253
3. Specifieke rubrieken ziekenhuizen	253
3.1. Materiële vaste activa	253
3.2. Voorraden	254
3.2.1. Rubriek	254
3.2.2. Waardering	254
3.2.3. Boekhoudkundige verwerking	255
3.3. Vorderingen op ten hoogste één jaar	256
3.3.1. Rubriek	256
3.3.2. Boekhoudkundige verwerking	258
3.4. Financiële verrichtingen	262
3.5. Overlopende rekeningen en wachtrekeningen	263
3.5.1. Rubriek	263
3.5.2. Boekhoudkundige verwerking	263

3.6.	Sluitingspremies (18)	265
3.7.	Schulden op meer dan één jaar: Voorschotten FOD Volksgezondheid 177	265
3.8.	Schulden op ten hoogste één jaar	266
3.9.	Bedrijfsopbrengsten	266
4.	Resultaatverwerking	267
5.	Beleidsaspecten	268
5.1.	Debiteurenopvolging	268
5.2.	Liquiditeitsplanning	270
HOOFDSTUK 3.		
BESPREKING VAN DE TOELICHTING		271
HOOFDSTUK 4.		
RAPPORTERING VAN DE JAARREKENING		272
1.	Mededeling van gegevens aan FOD Volksgezondheid	272
1.1.	Gegevens betreffende financiële toestand, van de bedrijfs- uitkomsten, het verslag van de bedrijfsrevisor en statistische gegevens	272
1.2.	Minimale ziekenhuisgegevens	272
1.3.	Portahealth/FINHOSTA	272
2.	Openbaarmaking van de jaarrekening	274
HOOFDSTUK 5.		
ANALYTISCHE BOEKHOUDING		275
1.	Inleiding	275
2.	Kostprijscalculatiesystemen	275
3.	Kostprijscalculatie ziekenhuizen	275
3.1.	Structuur van de rekeningnummers	275
3.2.	Kostenverdeelstaat	278
DEEL V.		
AUDIT IN DE NON-PROFITSECTOR		281
HOOFDSTUK 1.		
AUDITING NON-PROFITSECTOR		283
1.	Soorten audit in de non-profitsector	283
2.	Administratieve organisatie/interne controlesysteem (AO/ICS)	284
3.	Basisvereisten voor de audit	287
3.1.	Onafhankelijkheid	287
3.2.	Deskundigheid	287

HOOFDSTUK 2.	
INTERNE AUDIT	288
1. Definitie	288
2. Taken van interne audit	289
3. Algemene aanvaarde auditnormen	290
HOOFDSTUK 3.	
EXTERNE AUDIT	291
1. Definitie	291
2. Cyclus financiële audit	291
2.1. Aanvaarding van de opdracht	291
2.2. Planning van de audit	291
2.3. Interimaudit	292
2.4. Eindejaarsaudit	292
2.5. Afwerking en rapportering	292
3. Vaststellingen externe audit bij V&S	296
4. Regelgeving externe audit ziekenhuizen	298
4.1. De bedrijfsrevisor zoals bepaald door de ziekenhuiswetgeving	298
4.2. De bedrijfsrevisor als commissaris zoals bepaald door de WVV-wetgeving	299
4.3. Openbaarmaking van de revisorale verslagen	300
DEEL VI.	
GEBRUIK VAN DE NON-PROFITJAARREKENING: FINANCIËLE ANALYSE	303
HOOFDSTUK 1.	
GEBRUIK VAN DE JAARREKENING: FINANCIËLE ANALYSE	305
1. Inleiding	305
2. Voorbereidende beschouwingen	306
2.1. Achtergrond financiële analyse	306
2.2. Controleformules	307
2.3. “Conceptual accounting framework”	307
2.4. Representativiteit jaarrekening	307
2.5. Voorbeeld WzC Austin	308
3. Horizontale analyse	315
4. Verticale structuuranalyse	326
4.1. Nettobedrijfskapitaal	336
4.2. Afhangelijkheid van <i>non-exchange transactions</i>	337
5. Ratioanalyse	338
5.1. Inleiding	338
5.2. Liquiditeitsratio’s	340
5.2.1. Current ratio	340

5.2.2.	Liquiditeit in enge zin (“quick ratio” of “acid test ratio”)	341
5.2.3.	Rotatie debiteuren	342
5.2.4.	Aantal dagen debiteurenkrediet	343
5.2.5.	Leveranciersrotatie	344
5.2.6.	Aantal dagen leverancierskrediet	344
5.2.7.	Voorraadrotatie	345
5.2.8.	Aantal dagen voorraad	346
5.2.9.	Verouderingsratio	347
5.3.	Toepassing liquiditeitsratio’s WzC Austin	347
5.4.	Solvabiliteitsratio’s	349
5.4.1.	Schuldgraad	349
5.4.2.	Dekking van het vreemd vermogen door de cashflow	350
5.5.	Toepassing solvabiliteitsratio’s WzC Austin	352
5.6.	Rentabiliteitsratio’s	353
5.6.1.	Rentabiliteit van de totale opbrengsten	354
5.6.2.	Nettorentabiliteit van het totaal actief vóór financiële kosten	354
5.6.3.	Rentabiliteit van het eigen vermogen	355
5.7.	Toepassing rentabiliteitsratio’s WzC Austin	355
5.8.	Toegevoegde waarderatio’s	356
5.8.1.	Bruto toegevoegde waarde/bedrijfsopbrengsten	356
5.8.2.	Netto toegevoegde waarde	357
5.8.3.	Aandeel van de personeelskosten in de bruto toegevoegde waarde	358
5.8.4.	Aandeel van de afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen in de bruto toegevoegde waarde	358
5.8.5.	Aandeel van de financiële kosten in de bruto toegevoegde waarde	359
5.8.6.	Aandeel van de winst/het verlies in de bruto toegevoegde waarde	359
5.8.7.	Arbeids- en kapitaalproductiviteit	359
5.9.	Toepassing toegevoegde waarderatio’s WzC Austin	360
6.	Cashflowanalyse	362
6.1.	Inleiding	362
6.2.	Bronnen en aanwendungen (vóór correcties)	362
6.3.	Cashflow (= vermogensstroom)	364
6.3.1.	Voorstelling cashflow	364
6.3.2.	Cashflow	365
6.4.	Bronnen en aanwendungen (na eenvoudige correcties)	366

BIJLAGEN	371
Bijlage 1: Overzicht hervormingen accounting en audit in de non-profit-sector	373
Bijlage 2: Neerleggingsformulier: Volledig model voor verenigingen en stichtingen in euro (EUR)	399
Bijlage 3: Minimumindeling van algemeen rekeningenstelsel ziekenhuizen KB 9 juli 2024	451
Bijlage 4: Lijst van de toegelaten kostenplaatsen	469
Bijlage 5: Lijsten van de graden/functies	474
REFERENTIES	479